

Sygn. akt VIII U 523/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Szczygłowska

Protokolant: Katarzyna Busz

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Gdańsku

sprawy **J. Z.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania **J. Z.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 13 marca 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżona decyzje i przyznaje wnioskodawcy J. Z. prawo do emerytury począwszy od dnia 9 lutego 2013r.

/ na oryginale właściwy podpis /

Sygn. akt VIII U 523/13

I. Uzasadnienie

Decyzją z dnia 13.03.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił przyznania ubezpieczonemu J. Z. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudokumentowania wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu organ wskazał, że nie uznał okresu zatrudnienia od 01.04.1985 do 31.08.1996 jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż według wyjaśnień zakładu pracy w/w okresie ubezpieczony zajmował stanowisko ślusarz remontowy -aparatowy w dziale ekstrakcji, która to praca jest jednoznaczna z aparatowym ekstrakcji z tą różnicą, że dodatkowo w dziale ekstrakcji dokonywał drobnych napraw.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji wskazując, że w spornym okresie pracował jako aparatowy ekstrakcji stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Była to praca zmianowa. W godz. 15-7, nie były czynne warsztaty naprawcze, które w ciągu dnia dokonywały napraw i usuwania awarii. W przypadku, kiedy trzeba było naprawić urządzenia właśnie w godzinach 15-7, dokonywał takich drobnych napraw, żeby nie było przestojów, co rzadko miało miejsce . Pracował również w godz. 7-15 i wtedy nie dokonywał drobnych napraw, które to były zabezpieczane przez zakładowe

warsztaty naprawcze. Na stanowisko ślusarza remontowego-aparatowego został awansowany przez zakład pracy, w celu uzyskania podwyżki wynagrodzenia, natomiast nie zmieniły warunki pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie, w uzasadnieniu w całości podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. Z., ur. (...), w dniu 09.01.2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Okoliczności bezsporne, vide: wniosek – k. 1 – 2 akt ubezpieczeniowych plik II.

W toku postępowania przed organem rentowym na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił 26 lat 11 miesięcy 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jednak nie przedstawił dokumentacji potwierdzającej, że przez okres co najmniej 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym, decyzją z dnia 13.03.2013 r., zaskarżoną w niniejszym postępowaniu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności bezsporne, vide: decyzja– k. 51 akt ubezpieczeniowych plik II, odwołanie – k. 2 akt sprawy.

W okresie od 12.05.1975 r. do 31.08.1996 r. ubezpieczony był zatrudniony w zakładach (...) Sp. z o.o. w G. w D. Ekstrakcji na stanowisku aparatowego tłoczni, aparatowego ekstrakcji, ślusarza remontowego-aparatowego.

W okresie od 01.04.1985 r. do 31.08.1996 r. pracując na stanowisku ślusarza remontowego-aparatowego wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace aparatowego ekstrakcji , tj.: prace przy ekstrakcji, filtracji i destylacji olejów roślinnych oraz hydrolizie białka roślinnego.

Praca ubezpieczonego polegała na wykonywaniu czynności związanych z obsługą procesu technologicznego , co wiązało się z obsługą urządzeń i także usuwaniem ich awarii, żeby nie było przestojów. Ubezpieczony sporadycznie dokonywał wspomnianych drobnych napraw pracując na zmianie w godzinach popołudniowych i nocnych-15-7, kiedy nie były czynne zakładowe warsztaty naprawcze.

(dowód: świadectwo pracy z 31.08.1996 – k. 14 plik II akt ubezp., świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach-k. 15, 48 plik II akt ubezp , akta osobowe, w tym pisma ws wynagrodzenia-przeszeregowania z dn. 01.08.1995, ,07.06.94, 30.03.1993, 17.02.1992, 18.04.1991, 31.07.1990, , 10.08.1989 , 06.04.1988, 16.02.1987 r., 23.07.1986,-k. 22 akt sprawy , zeznania świadków T. J. , Z. M. oraz wyjaśnień ubezpieczonego - k. 24-25 akt sprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt, a także znajdujących się w aktach ZUS oraz w aktach osobowych ubezpieczonego, których wiarygodności oraz autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu, a nadto na podstawie zeznań ubezpieczonego oraz świadków. Sąd zważył, iż zeznania ubezpieczonego były logiczne, szczegółowe i potwierdzone dokumentacją zgromadzoną w aktach pracowniczych ubezpieczonego oraz w aktach ubezpieczeniowych. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków Sąd uznał za wiarygodne, bowiem są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają oraz są zgodne z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Na tle ustalonego stanu faktycznego, Sąd uznał, iż odwołanie ubezpieczonego J. Z. zasługuje na uwzględnienie, albowiem spełnia on wszelkie przesłanki dla przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozważenia, czy przedstawione dowody są wystarczające dla uznania, iż praca wykonywana przez skarżącego w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach, tj. zatrudnieniem, o którym mowa w wykazie A dziale X poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.) (dalej: rozporządzenie) tj. pracą przy ekstrakcji, filtracji i destylacji olejów roślinnych oraz hydrolizie białka roślinnego.

Podstawą ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Na wstępie wskazać należy, iż przepis ten stanowi szczególne uregulowanie, tworząc osobną kategorię ubezpieczonych i mając zastosowania do innych stanów faktycznych, aniżeli objęte regulacjami art. 32 ust. 1 i 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przepis art. 184 tej ustawy stanowi szczególne uregulowanie, znajduje bowiem zastosowanie w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które zasadnicze, wskazane w nim warunki nabycia prawa do świadczenia, spełniły już w dacie wejścia ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a więc na dzień 1 stycznia 1999r. i gwarantuje osobom tym możliwość nabycia prawa do świadczenia na dotychczasowych warunkach. Przepis ten został zawarty w przepisach przejściowych, ma na celu zagwarantowanie częściowo nabytych uprawnień emerytalnych – prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach osobom urodzonym po 31 grudnia 1948r. – z tytułu spełnienia warunków stażowych, określonych w tym przepisie, do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niewątpliwie bowiem ustawa o emeryturach i rentach z FUS ograniczyła uprawnienia emerytalne tych osób, chociażby w art. 46 ust. 1 określając czasokres, do którego można spełnić warunki do uzyskania świadczenia. Z uwagi na ten fakt właśnie ustawodawca wprowadził przepis przejściowy, jakim jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pozwalający realizować wskazanej w nim grupie ubezpieczonych prawo do emerytury.

Stosownie do jego treści, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 27 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, a nadto mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Nadto, zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust.1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2).

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stosownie do treści § 3 tego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast w myśl § 4 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w cytowanym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia).

Przepis §2 rozporządzenia stanowi dalej, iż okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według stosownego wzoru lub w świadectwie pracy.

Należy podkreślić, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1985 r., Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności posiadanie przez ubezpieczonego wymaganego 15-letniego okresu pracy w tychże warunkach.

Sąd uznał zatem za zasadne ustalić charakter pracy ubezpieczonego w spornych okresach. Zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90). Zdarzyć się przecież może, iż pracodawca wystawił świadectwo pracy w szczególnych warunkach, pomimo iż pracownik takiej pracy nie wykonywał.

W sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, Lex Polonica, uchwała Sądu Najwyższego z

dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, Lex Polonica). Nie jest zatem przeszkodą dla dokonania takich ustaleń brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, czy niewłaściwy wpis w tymże świadectwie. Jednakże powtórzyć należy, iż decydujące znaczenie ma rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożone świadectwo pracy w szczególnych warunkach, określające stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności.

Należy przy tym wskazać, że ubezpieczony nie ponosi winy za brak możliwości wystawienia mu przez pracodawcę odpowiednich świadectw. W związku z tym, należało oprzeć się z jednej strony na zachowanej dokumentacji pracowniczej, a z drugiej na dowodach w postaci zeznań świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia i wreszcie na zeznaniach samego ubezpieczonego.

Podnoszona przez ubezpieczonego okoliczność, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace aparatu ekstrakcji, w spornych, powyżej wskazanych okresach, uwzględnionych przez Sąd, znalazła potwierdzenie w treści zeznań powołanych w sprawie świadków, którzy posiadali wiedzę na temat charakteru i rodzaju wykonywanej przez niego pracy. Świadkowie podali zakres czynności wykonywanych przez ubezpieczonego oraz opisali specyfikę jego pracy w spornych okresach. W związku z powyższym, wskazać należy, iż analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pod kątem charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach wyraźnie wskazuje, iż była to praca w warunkach szczególnych.

Dodać należy, że w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych dotyczących spornego okresu, tj.: pismach w sprawie wynagrodzenia-przeszeregowania z dn. 01.08.1995, 07.06.94, 30.03.1993, 17.02.1992, 18.04.1991, 31.07.1990, 10.08.1989, 06.04.1988, 16.02.1987 r., 23.07.1986, widnieje stanowisko aparatu ekstrakcji, bez wzmianki o stanowisku ślusarza remontowego. Ponadto jak wynika z akt osobowych ubezpieczony został awansowany na stanowisko ślusarza remontowego-aparatu przez zakład pracy w celu uzyskania podwyżki wynagrodzenia, natomiast nie zmieniły się warunki jego pracy.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe potwierdziło, że ubezpieczony w spornym okresie od 01.04.1985 r. do 31.08.1996 r. pracując w Zakładach (...) Sp. z o.o. w G. na stanowisku ślusarza remontowego-aparatu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace aparatu ekstrakcji, tj.: prace przy ekstrakcji, filtracji i destylacji olejów roślinnych oraz hydrolizie białka roślinnego; okres ten po zsumowaniu z okresem uznanym przez organ rentowy daje wymiar przekraczający wymagane przez przepisy ustawy emerytalnej 15 lat.

W tym stanie rzeczy, należy uznać, iż ubezpieczony wykazał wymagane przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania mu emerytury. W związku z tym, emeryturę należało przyznać ubezpieczonemu od dnia 09.02.2013 r., tj.: (...)

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

SSO Iwona Szczygłowska